

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Bilimsel ve Teknolojik Konulara Yer Verme Yönüyle Değerlendirilmesi

Bilal TEKİN¹ ve Kerim TUZCU²

Öz

Günümüzde, bilimsel gelişmeler ve teknolojinin etkisi insan hayatının ve toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim öğretim sürecinde de giderek artmaktadır. Bu yenilikler ve teknolojik araçlar, eğitim öğretimde olumlu katkılar sağlayarak kaliteli insan gücünün yetiştirilmesine önemli bir destek sunmaktadır. Türkçe ders kitapları, ana dili olarak öğretilen Türkçenin öğretiminde en yaygın kullanılan araçlardan biridir. Bu nedenle, bu ders kitaplarının bilimsel ve teknolojik kavramlara uygun ve paralel şekilde hazırlanması, eğitim öğretim süreçlerinin daha etkin hale gelmesine ve öğrencilerin ilgi ve meraklarının artmasına katkı sağlayabilir. Bilimsel ve teknolojik gelişmelere uygun olarak tasarlanan öğrenme süreçlerinin öğrenci başarısına olumlu yönde büyük katkı sağladığını gösteren birçok araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmada da Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik kavramlara ne kadar yer verildiği araştırılmıştır. Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları, belge incelemesi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Kitaplardaki konular, temalar, metinler, hazırlık çalışmaları, etkinlikler, görseller ve değerlendirme çalışmaları, Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) ile belirlenen Konu Önerileri ve Yetkinliklerine göre incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Bilim ve Teknoloji teması dışındaki konularda bu kavramlara çok az yer verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bilim ve Teknoloji, Ders Kitapları, Eğitim ve Öğretim, Türkçe Ders Kitabı

Evaluation of Secondary School Turkish Textbooks in Terms of Including Scientific and Technological Subjects

Abstract

Today, the importance of scientific developments and technology is increasing in the education and training process as well as in every field of human life and social life. Innovations and technological tools will contribute positively to education and training and will help to train qualified manpower. The preparation of Turkish textbooks, which is one of the most widely used tools in teaching Turkish as a mother tongue, by and in parallel with scientific and technological concepts can contribute to making education and training processes more effective and increasing students' interest and curiosity. There have been many studies showing that learning processes designed and organized by scientific and technological developments contribute positively to student achievement. In this study, the extent to which scientific and technological concepts are included in Turkish textbooks was investigated. Secondary school 5th, 6th, 7th, and 8th-grade Turkish textbooks were evaluated by the document analysis method. The extent to which technological concepts are included in subjects, themes, texts, preparatory work, activities, visuals, and evaluation studies was examined according to the Subject Suggestions and Competencies determined by the Turkish Language Teaching Program (TCCP). At the end of the study, it was observed that these concepts were given very little space in themes other than the Science and Technology theme.

Key Words: Education and Training, Science and Technology, Textbooks, Turkish

Atıf İçin / Please Cite As:

Tekin, B. ve Tuzcu, K. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının bilimsel ve teknolojik konulara yer verme yönüyle değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(4), 1212-1224. doi:10.33206/mjss.1432323

Geliş Tarihi / Received Date: 05.02.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 29.03.2024

¹ Öğretmen - MEB, bilal_tekin_1990@hotmail.com,

 ORCID: 0000-0001-5520-5730

² Dr. Öğr. Üyesi - Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, kerimtuzcu@hotmail.com,

 ORCID: 0000-0001-8432-2602

Giriş

Bilim ve teknoloji, insanlık tarihinin her döneminde hem hayatın vazgeçilmez bir parçası hem de en büyük ihtiyacı olmuştur. Bu ihtiyaç ise günümüzde eskiye oranla daha çok artmıştır. Özellikle son çeyrek yüzyılda bu alanda yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan yeni keşifler, insanların hayatlarında yeni roller ve işlevler üstlenmişlerdir (Şenel ve Gençoğlu; 2003). Söz konusu bu keşifler çok sık kullanılmalarının yanında aynı zamanda vazgeçilmez olmuşlardır. Bu durum, eğitim ve öğretimi de derinden etkilemiştir. Bu etkilenmenin neticesinde eğitim öğretimin de söz konusu teknolojik yeniliklere paralel olarak yenilenmesi ve bu doğrultuda geliştirilmesi tabii bir zorunluluk halini almıştır. Genel ağın (internet) sağladığı imkânlar sayesinde gerek çalışma gerekse eğitim öğretim hayatında uzaktan çevrim içi sistemler ve programlar üretilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır (Akpınar ve Akyıldız; 2022). Özellikle 2019 yılında bütün dünyayı etkisi altına alan korona salgınıyla beraber bu tür programlar revaç bulmuş ve çok sayıda eğitim öğretim içeriği üretilmiştir. Ancak bu kaynakların denetimi ve değerlendirmesi kolay olmamaktadır. Hatta çoğunun mümkün bile değildir. Söz konusu bilimsel ve teknolojik kaynaklardan hedeflenen kazanımlara ulaşmak kadar önemli olan bir mesele de bunları doğru ve ölçülü şekilde kullanmaktır. Çünkü, yanlış kullanılan yahut yerinde ve zamanında kullanılmayan teknoloji, insanlara fayda sağlamak yerine zarar vermektedir (Kalkan, 2021; <https://cyberbullying.org>).

Eğitimde teknoloji kullanımı, öğrenme ve öğretme süreçlerinin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde öğretmenlere kolaylık sağlamaktadır. Duran ve Özen (2018), gelişen internet ve bilgi teknolojilerinin öğretmenlerin de kendilerini yenileyip değiştirmelerine ve teknolojik imkanlardan üst seviyede yararlanmalarını sağlayacak hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğuna değinmişlerdir. Özdemir (2017), teknolojinin getirdiği yenilikler ve paradigma değişimlerinin, eğitim öğretim programlarının tüm alanları gibi dil öğretiminde de değişimlere yol açtığını, tüm öğretim uygulamalarında olduğu gibi dil öğretiminin içeriği ve derslerin aktarıma yöntemlerinde de değişikliklere ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin hem derslere hem de teknolojinin kendisine ilgiyi artırmakta, öğrenme arzu ve isteklerini yükseltmekte ve öğrenilenleri pekiştirmektedir. Ayrıca, okul saatleri dışında da öğrencilerin öğrenmeye devam etmeleri için teknolojinin destekleyici bir rol oynaması ve ders kitapları gibi önemli bir kaynakla uyum içinde olması gerekmektedir (Çiftçi, Yayla ve Sağlam; 2021).

Ülkeler, eğitim sistemlerini sürekli olarak yeni teknolojik özelliklere göre güncellemekte, bu alanda geri kalmamak için rekabet etmektedirler (Karataş, 2020). Eğitimde kullanılan araç ve gereçlerin de yeni teknolojik gelişmelere uygun olarak güncellenmesi, zamanın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması şarttır. Teknolojik alt yapıya sahip, öğrencilerin hayal gücünü geliştiren, onlara eleştirel düşünme becerileri kazandıran bir eğitim ve öğretim ortamı oluşturulmadığı takdirde ülkelerin çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmaları çok zor olacaktır. Bu nedenle, eğitim öğretim ortamlarında bulunan teknolojik imkanların öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkı sağlayacak şekilde tasarlanması ve kullanılması için gayret gösterilmelidir (Aypay ve Özdemir; 2021).

Eğitim ve öğretimin bütün kademelerinde ve her derste olduğu gibi ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda da Türkçe dersinde hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından en çok başvurulan kaynaklardan biri Türkçe ders kitaplarıdır. Ders kitapları, öğrencilerin söz dağarcıklarını zenginleştirmeye, kendi benlik ve şahsiyetlerini daha iyi tanıyıp yine kendilerini de en iyi bir biçimde anlatabilmelerine, algılarını geliştirmeye ve hayal güçlerini artırmaya yardımcı olabilmelidir. Hem ülkemizde uygulanan eğitim öğretim programlarının hem de ders kitaplarının, toplumun ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun olması çok önemlidir. Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) (2019), fertlerin kendine güvenen, etkili okuyup yazan, duygu ve düşüncelerini iyi ifade edebilen, problem çözebilen, estetik zevke sahip, millî değerlere duyarlı, dinleyen ve konuşan öğrenciler olmasını amaçlamaktadır (TDÖP, 2019). Bu amaçların gerçekleştirilmesi için öğrencilerin, dilin doğru kullanımına özen gösteren bir ortamda bulunması, etkileşimde bulunulan kişilerin dile ait değerlere dikkat etmesi gerekmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programının (2019) genel amacı ise iletişimde etkili, iletişim kazaları yaşamayan ve hatalarını en aza indirmek için çabalayan öğrencilerin fikir ve hayal dünyalarına katkıda bulunmaktır. Programda belirtilen amaçlar; öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma ve yazma gibi temel dil becerilerinin geliştirilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır (Türkel, 2012; Çakır, 2010).

Teknoloji, hiç şüphesiz insan hayatını her yönüyle etkileyen ve değiştirebilen bir güçtür. Teknolojik gelişmeler, yeni kavramlar, ürünler, süreçler ve uygulamalar ortaya çıkarmıştır. Bu yenilikler, insanların iletişim kurduğu ve bilgi paylaştığı dilleri de etkilemiştir. Dil ve teknoloji arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Dil, teknolojiyi anlamak, tanımlamak ve kullanmak için bir araçtır (Göçer, 2017). Teknoloji ise

dilin işlevselliğini, yaygınlığını ve zenginliğini artırmak için bir araçtır. Bu etkileşim, dilin yapısında, söz varlığında ve kullanımında bazı değişikliklere yol açmıştır. Bazı durumlarda, bu değişiklikler dilin lehine olurken, bazı durumlarda da aleyhine olmuştur. Örneğin, teknoloji sayesinde dilin iletimi kolaylaşmış, çeşitli ortamlarda yaygınlaşmış ve farklı kültürlerle etkileşime girmiştir. Ancak bu olumlu tarafının yanında aynı zamanda teknoloji dilin yozlaşmasına da neden olabilmektedir (Avcı ve Topçu; 2021). Teknolojinin dil üzerindeki etkisi, özellikle dile yeni katılan kavramların ve terimlerin oluşturduğu söz varlığı alanında görülmektedir. Bu, söz varlığındaki kavramlar ve terimler, farklı dillerde farklı şekillerde ifade edilmekte veya bir başka dilden alınarak dilin kelime dağarcığına dahil edilmektedir. Ayrıca bu durum hem dil bilimi uzmanlarının hem de bilim adamlarının ilgisini çekmektedir. Söz konusu alanla ilgili çok fazla çalışma yapılmamıştır. Literatürde, bu konu ile ilgili aşağıda verdiğimiz araştırma ve incelemeler yapılmıştır fakat bunların ekserisinin eğitim öğretimde teknoloji kullanımına yönelik olduğu görülmektedir.

Teknolojinin, insan yaşamının her alanını etkileyen ve dönüştüren muazzam bir güce sahip olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bu dönüşümün etkileri dilde de açıkça görülebilmektedir. Karasar (2004), son yıllarda iletişim teknolojilerinde görülen hızlı gelişmeler sonucu, eğitim sistemlerinin değişmesini ve öğrenme süreçlerinde hedeflenen becerilere uygun kişilerin yetişmesini, daha üretken kişilerin oluşmasını, eğitim öğretim sürecinde kullanılan araç ve gereçlerin, teknolojideki bu yeniliklerle birlikte yenilenmesi, günün ihtiyaçlarına cevap verebilir duruma getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği yeni kavramlar, ürünler, süreçler ve uygulamalar, dilin gelişimini ve işlevini doğrudan etkilemektedir. Korkmaz'a (2002) göre dilimize bağlılık, kendi dilimizi yabancı etkilerden koruyarak geliştirmek anlamına gelir. Türkçe, tarih boyunca birçok değişime uğramıştır. Dilimizi korumak ve geliştirmek, çağın kültür tehditlerine karşı önlem almak, bilimsel yöntemlerle araştırmalar yaparak dilin asıl güzelliklerini ve tarihsel zenginliğini ortaya çıkarmak herkesin görevidir. Bu sebeple bütün eğitim kademelerinde olduğu gibi özellikle de ilköğretim okullarındaki Türkçe eğitim programlarının değişen koşullara uyum sağlaması ve sürekli olarak güncellenmesi önemlidir (Uçgun, 2014).

Dil ve teknoloji arasındaki ilişki karşılıklıdır. Bir yandan dil, teknolojinin anlaşılması, tanımlanması ve kullanılması için bir araç görevi görür. Öte yandan teknoloji de dilin işlevselliğini, yaygınlığını ve zenginliğini geliştirmeye katkıda bulunur. Bu etkileşimli ilişki, dilin yapısında, kelime hazinesinde ve kullanımında çeşitli değişimlere yol açmaktadır. Bu değişimlerin bazıları dilin gelişimi açısından olumluyken, bazıları da endişe verici sonuçlara yol açabilmektedir (Öztürk, 2021).

Teknolojinin dil üzerindeki en somut etkilerinden biri, iletişimin kolaylaşması ve yaygınlaşmasıdır. İnternet, sosyal medya ve mobil iletişim araçları sayesinde insanlar dünyanın her yerindeki insanlarla anında iletişim kurabilmektedir (Rzayeva, 2018.) Bu durum, farklı dillerin ve kültürlerin etkileşimini artırarak dil değişimini hızlandırmaktadır. Teknolojinin dil üzerindeki bir diğer önemli etkisi ise yeni kelimelerin ve kavramların ortaya çıkmasıdır. Teknolojik gelişmeler, yeni fikirler ve ihtiyaçlar doğurmakta ve bu da dilin yeni kelimelerle zenginleşmesine yol açmaktadır. Bu kelimelerin bir kısmı Türkçe kökenli kelimelerden türetilirken, bir kısmı da diğer dillerden ödünç alınmaktadır. Teknolojinin dil üzerindeki etkileri dil bilimcileri tarafından da yakından takip edilmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar, teknolojinin dilin farklı yönlerini nasıl etkilediğini daha iyi anlamamızı sağlamaktadır. Teknoloji, dil üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip güçlü bir araçtır (Bal, 2017). Bu etkilerin doğru şekilde değerlendirilmesi ve dilin korunması için gerekli adımların atılması önemlidir. Dil bilimi uzmanları, eğitimciler ve ana dilinin şuurunda olanlar bu konuda önemli bir rol oynayabilirler.

Teknolojinin gelişmesi ve yeni buluşlar, toplumun her kesimi tarafından aynı biçimde kabul edilmediği gibi aynı seviyede de algılanmayabilir. Bacanak, Karamustafaoğlu ve Köse (2003), teknoloji okuryazarlığı kavramı ile birlikte teknoloji okuryazarı bireylerin özelliklerini açıklamak ve bu bireylerin yetiştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak amacıyla yaptıkları bu çalışmada; gelişen teknolojinin toplumu oluşturan bireyler tarafından anlaşılması gerektiğini, her seviyedeki 'teknoloji eğitiminin' çağın gereklerine uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Son yıllarda Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknolojiye ilişkin içeriklerin yeterince etkili bir şekilde aktarılamadığına dair bir dizi araştırma bulunmaktadır. Okur'un (2012) çalışmasında vurguladığı gibi, ders kitaplarında bilimin önemi çok yüzeysel bir biçimde anlatılmakta ve teknoloji ile ilgili gelişmeler genel ifadelerle geçiştirilmektedir. Bunun yanı sıra, Tanrıkulu (2017) tarafından yapılan bir araştırma, Elektronik Öğrenme Ortamı (EBA) içeriklerinin öğrenme alanlarını yeterince karşılamadığını ortaya koymuştur.

Kanatlı ve Çekici'nin (2013) belirttiği gibi, Türkçe dersleri ile Fen ve Teknoloji dersleri arasında disiplinler arası ilişki kurulması önemlidir. Ancak, bu ilişkinin kurulması için Türkçe söz varlığının fen ve

teknoloji terminolojisini destekleyecek şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Sevim ve Sayır (2017) tarafından yapılan bir çalışma, öğretmenlerin akıllı tahta kullanımının faydalı olduğunu ve öğrencilerin bu teknolojiyi olumlu bir şekilde benimsediğini göstermektedir.

Bilişim teknolojilerinin eğitimdeki rolü de önemli bir konudur. Gümüşoğlu (2017), ders kitaplarında bilişim teknolojilerinin genellikle tek yönlü ve edilgen bir şekilde ele alındığını ve öğrencilerin bu teknolojileri etkin olarak kullanmalarına yönelik etkinliklerin sınırlı olduğunu belirtmektedir. Maden, Banaz ve Maden'in (2018) alışması, ders kitaplarında yer alan metin ve etkinliklerin sanal okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik olup olmadığını incelemiş ve becerilerin dikkate alındığını belirtmiştir.

Teknolojinin eğitimdeki rolüne ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri de önemlidir. Kurtoğlu Erden ve Uslupehlivan (2020), öğretmen adaylarının çoğunlukla teknolojinin eğitimde kullanılmasına olumlu baktığını ve bunun öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığını belirtmektedir. Ancak, bu teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılması için ders kitaplarında daha kapsamlı ve etkili içeriklerin sunulması gerekmektedir.

Bunlardan başka dijital okuryazarlığın önemi üzerine yapılan çalışmalar da dikkat çekicidir. Pehlivanlı ve Kayadibi (2022) tarafından belirtildiği gibi, ders kitaplarında dijital okuryazarlık kazanımlarına yer verilmesine rağmen bu kazanımların etkiliklere yeterince yansıtılmadığı görülmektedir. Akın, Bilgin ve Akın (2024) ise dijital okuryazarlığın bireylerin başarılı bir şekilde eğitim, iş ve sosyal yaşamlarında yer alabilmeleri için temel bir beceri olduğunu vurgulamışlardır.

Bu araştırmalar, Türkçe ders kitaplarında bilim, teknoloji ve dijital okuryazarlık konularının daha etkili bir şekilde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle, öğrencilerin güncel teknolojileri etkin bir şekilde kullanmalarını sağlayacak içeriklerin ve etkinliklerin ders kitaplarına entegre edilmesi önemlidir. Ayrıca, dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için daha fazla vurgu yapılması gerekmektedir. Bu şekilde, öğrencilerin bilgi çağının gereksinimlerine daha iyi uyum sağlamaları ve başarılı bir şekilde geleceğe hazırlanmaları sağlanabilir.

Ders araç gereçlerinde bilimsel ve teknolojik kavramlara yer verilmesi, hemen hemen her ülkede çeşitli çalışmalar ve araştırmalarla ele alınmaktadır. Calado, Scharfenberg ve Bogner (2015), ders kitaplarının öğrencilerin bilimsel okuryazarlığına nasıl katkı sağlayabileceği konusundaki beklentilere değinmekte ve bilim-teknoloji-toplum-evre konularını çözümleme noktasında bazı kıstaslar önermektedir. Chiappetta ve Fillman (2007) tarafından yapılan bir çalışmada ise incelenen beş lise biyoloji ders kitabının, doğa bilimleri konusunu kapsamlı bir şekilde ele aldığı ve öğrencilerin bilimsel düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak etkinlikler ve tartışmalar içerdiği belirtilmektedir.

Morris (2014), okullarda kullanılan ders kitaplarında sosyobilimsel konuların disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmasının önemini vurgulayarak eğitimde sosyobilimsel konuların birbirleriyle bütünleşmesinin, öğrencilerin eleştirel düşünme ve karmaşık problemleri çözme becerilerini geliştirmede kilit rol oynadığını belirtmektedir. Calado ve Bogner' in (2013) alışmalarında da ders kitaplarında bilim ve teknolojiye dair yanlış anlayışların öğrencilerin bilimsel okuryazarlığını geliştirmelerine engel olduğu vurgulanmakta ve bu yanlış anlayışların, öğrencilerin etkin ve eleştirel düşünme becerilerini kullanarak öğrenme süreçlerine katılımlarını sınırladığı ifade edilmektedir.

Boujaoude ve Noureddine (2020), araştırmalarında bazı Arap ülkelerindeki ders kitaplarının öğrencilerin bilimsel bilgiyi kültürel bağlamda anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlandığını vurgulayarak söz konusu ders araç gereçlerinin öğrencilere bilimi kendi kültürleriyle ilişkilendirme fırsatı sunduğunu ve böylece eğitimde kültürel destek sağlandığını ifade etmişlerdir. Yine, Wilkinson (1999), ders kitaplarında bilişim teknolojilerinin genellikle "bilgi ve iletişim teknolojileri" olarak ele alındığını ve bu teknolojilerin eğitimde kullanımının önemini vurgulamaktadır. Öğretmen adaylarının teknoloji kullanımına olumlu yaklaştığı, ancak teknolojinin öğretime yeterince dahil edilmediği de makalede ifade edilmektedir. Bunlardan başka Makgato ve Ramaligela (2012), öğretmenlerin teknoloji konusunda ders kitapları seçerken içeriğin güncelliğine, öğrenci düzeyine uygunluğuna ve eğitsel değere önem verdiklerini belirtmektedir. Daha sonra ise etkili öğrenme için teknoloji kullanımını destekleyen, zengin görsel materyaller içeren ve etkileşimli öğrenme etkinlikleri sunan ders kitaplarının tercih edildiği ifade edilmektedir.

Bilimsel kavramların sadece millî eğitim sisteminde değil yabancılar için hazırlanan ders araç gereçlerinde de yeterince yer alması gerektiği muhakkaktır. Zira bu kavramların çoğu uluslararası niteliktedir ve hedef kitlenin ilgi ve merakını uyandıracaktır. Hem millî ve manevî değerler hem de uluslararası nitelikteki kültür ve medeniyet değerlerine ait metinleri ihtiva eden ders araç gereçlerin hazırlanması amaçlanan kazanımların gerçekleşmesi için bire bir fayda sağlayacaktır. Huang ve Sun (2023)

yaptıkları çalışmada, teknolojinin dil öğretimi ve öğreniminde yaygın olarak kullanıldığını ve beklenmedik olaylardan etkilenebilecek öğretim ve öğrenimi sürdürmek için özellikle önemli olduğunu belirterek, ayrıca dil öğrencilerinin destekleyici ve etkileyici bir ortamda uygulama yapmaları için büyük fırsatlar ve yollar sunduğunu ifade etmektedirler.

Bilim ve teknolojinin sunduğu fırsat ve alanlardan yararlanarak yeniden biçimlendirilen öğrenme ve öğretme süreçleri öğrenci gelişimine büyük katkı sunmaktadır. Bu bağlamdan yola çıkarak çalışmada “Ülkemizdeki ortaokullarda okutulan Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik konulara ve bunlara bağlı olarak da bilimsel ve teknolojik kavramlara ne sıklıkta yer verilmiştir?” sorusuna cevap aranacaktır. Bu amaç doğrultusunda, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan tema başlıkları, hazırlık çalışmaları, etkinlikler, görseller ve değerlendirme çalışmaları bilimsel ve teknolojik konular açısından incelenecektir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, çalışmamıza konu olarak seçilen ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan bilimsel ve teknolojik kavramların sayısı, oranı, niteliği ve öğrenciye uygunluğunun saptanarak literatüre katkıda bulunmaktır. Ortaokul düzeyinde Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik kavramlara yer verilmemesi öğrencilerin bu alanlarda bilgi eksikliklerine yol açarak onların günlük yaşamda karşılaşacakları teknolojik ve bilimsel gelişmeleri anlamalarını ve yorumlamalarını zorlaştırabilir. Ayrıca öğrencilerin derse olan ilgisini azaltabilir ve bunun sonucunda da öğrencilerin öğrenmeye karşı arzu ve heyecanlarını düşürebilir. Dolayısıyla bu konuda yapılacak araştırmalar, bütün bu hususların ilgili ders kitaplarında ne ölçüde yer aldığı tespit edilmesinde önemlidir.

Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik kavramlara yer verilmesi hangi bilimsel ve teknolojik kavramların daha sık kullanıldığını, hangi kavramların öğrenciler tarafından daha anlaşılabilir olduğunu tespit etmemizi sağlayabilir. Bu kavramların Türkçe ders kitaplarıyla bütünleştirilmesi öğrencilerin derse olan ilgisini artıracak gibi öğrenme isteklerini de yükseltebilir. Bu tür bir inceleme, eğitim öğretimin niteliğini artırmak, öğrencilerin becerilerini geliştirmek ve onları günlük hayatlarında karşılaşacakları bilimsel ve teknolojik konuları daha iyi anlayabilmeleri için önemli bir adım olacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma Anıttepe Yayıncılığa ait 5. sınıf Türkçe Ders Kitabı; Ata Yayıncılığa ait 6.sınıf Türkçe Ders Kitabı, Özgün Yayıncılığa ait 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Devlet Kitapları Yayınları 8. sınıf Türkçe Ders Kitabı ile sınırlıdır. Söz konusu kitaplar Millî Eğitim Bakanlığının .2019 tarihli Türkçe Öğretim Programı temelinde incelenmiştir. Temel söz varlıklarının diğer ders kitaplarına göre daha zengin ve nitelikli olduğunu düşünüldüğü için yukarıda adı geçen ders kitapları seçilmiştir.

Yöntem

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) ile 2022- 2023 eğitim öğretim yılında okutulan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler, hazırlık çalışmaları, etkinlikler ve görsellerde bilimsel ve teknolojik kavramlara ne ölçüde yer verildiği belge incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Bu yöntemde, veriler içerik çözümlemesi yöntemiyle çözümlenir. Betimsel çözümleme, verilerin sınıflandırılması, özetlenmesi ve yorumlanmasıyla anlamlı bir bütün oluşturmayı amaçlar. İçerik çözümlemesi ise verilerin belirli konular, kavramlar ve alanlar altında tasnif edilmesini, karşılaştırılmasını ve ilişkilerinin meydana çıkarılmasını içerir (Sak vd., 2021).

Söz konusu ders kitapları; metinler, hazırlık çalışmaları, etkinlikler, görseller ve değerlendirme çalışmalarının içerisinde yer alan etkinlikler olarak beş araştırma unsuru altında gruplandırılmıştır. Daha sonra Türkçe ders kitaplarındaki bilim ve teknolojiyle ilgili olabilecek kavramlar tespit edilmiştir. Bu tespit yapılırken TBD Bilişim Sözlüğü (eski.tbd.org.tr), Bilişim Terimleri Sözlüğü (1981), Bilgisayar Terimleri Karşılıklar Kılavuzu (www.tdk.com.tr), Teknolojik Terimler Sözlüğü (www.digitalem.com), Bilgi ve İletişim Teknolojileri Terimleri Kılavuzu (www.btk.gov.tr) ve Güncel Türkçe Sözlük (<https://sozluk.gov.tr/>) ‘ten faydalanılmıştır. İlgili kavramlar sayı, oran ve dağılım olarak farklı başlıklar altında sınıflandırılmış, elde edilen sonuçlar nitel ve nicel açıdan tahlil edilerek sonuç ve değerlendirme bölümünde sunulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Türkçe Dersi Öğretim Programı, belirlenen hedef ve kazanımlara ulaşmak için, eğitim öğretim sürecinin her sınıf seviyesinde sekiz adet farklı tema işlenmesi gerektiğini belirtmiş, bu temalardan; “Erdemler”, “Millî Kültürümüz”, “Millî Mücadele ve Atatürk” temalarının her sınıf seviyesinde yer almasını zorunlu tutmuştur. Bunların dışındaki temalar seçmeli olup kitap yazarları tarafından belirlenebilmektedir. Çalışmamıza konu olan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında, Bilim ve Teknolojiye yer verme oranı, Tablo 1 ve Tablo 2’de yer alan sözcüklere uygun kavram, paragraf, etkinlik ve görseller ile belirlenmiştir.

Temalar ve Konu Önerilerine göre Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) temel alınmıştır. TDÖP’ nin 9. satırında bulunan Bilim ve Teknoloji başlığı ile ilgili 21 sözcük ve Tablo 2’de TYÇ 3. sütun ve 4. sütundaki yeterlilikler, Bilim ve Teknolojiyle ilgili kavramlar olarak kabul edilmiştir. Daha sonra ise çalışmaya konu olan Türkçe ders kitapları buna göre incelenmiştir.

Tablo 1. Temalar ve Konu Önerileri (Kaynak: TDÖP, 2019, s.15)

Sıra	Temalar	Konu Önerileri
1	Erdemler	“ahlak, alçak gönüllülük, azim, cömertlik, dayanışma, dostluk, dürüstlük, güven, iyilikseverlik, kardeşlik, merhamet, paylaşma, sabır, sadakat, saygı, sevgi, sılayı rahim, vefa, vicdanlı olmak, yardımlaşma
2	Millî Kültürümüz	aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıla, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz vb.
3	Millî Mücadele ve Atatürk	15 Temmuz, Atatürk, Çanakkale, cesaret, Cumhuriyet, fedakârlık, gazilik, İstiklâl Marşı, kahramanlık, Kut’ülAmare, millî egemenlik, millî irade, millî kimlik, millî mücadele, şehitlik, vatanseverlik vb.
4	Birey ve Toplum	ana dili, adalet, barış, bireysel farklılıklar, çok dillilik, çok kültürlülük, dayanışma, devlet, dezavantajlı gruplar, empati, eşitlik, farklılıklara saygı, gurbet, haram, hayat becerileri, helal, hukuk, hükümet, iktidar, kardeşlik, kent kültürü, komşuluk ilişkileri, kul hakkı, kültürel farklılıklar, küreselleşme, medeniyet, meslekler, misafirperverlik, selamlaşma, siyaset, sosyal içirme, sosyokültürel farkındalık, toplumsal kurallar, vatandaşlık, zaman yönetimi vb.
5	Okuma Kültürü	bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, dil sevgisi, edebî şahsiyetler, e-kitap, eleştirel okuryazarlık, kitabevi, kitaplar, kütüphaneler, metinler arasılık, okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yenilikçi okuma, yazılı kültür, z-kitap, z-kütüphane vb.
6	İletişim	aile iletişimi, bilgi iletişimi, diğer canlılarla iletişim, etkili iletişim, iletişim becerileri, insanlarla iletişim, kitle iletişim araçları, komşuluk, kültürel iletişim, kültürler arası iletişim, medya okuryazarlığı, öğrenci hareketliliği, öğrenci öğretmen iletişimi vb.
7	Hak ve Özgürlükler	bireysel haklar, birinci kuşak haklar, çocuk hakları, demokrasi, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, eğitim hakkı, engelli hakları, eşitlik, haberleşme özgürlüğü, hakkını savunma, hasta hakları, hayvan hakları, ifade özgürlüğü, ikinci kuşak haklar, inanç hakkı, insan hakları, kişi dokunulmazlığı, merhamet, özel hayatın gizliliği, özgürlükler, seyahat özgürlüğü, temel hak ve özgürlükler, toplumsal cinsiyet adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, yaşama hakkı vb.
8	Kişisel Gelişim	başarı, beceri, çalışkanlık, çatışma yönetimi, empati, girişimcilik, karar verme, kendini tanıma, kişilik tipleri, meslek seçimi, motivasyon öz denetim, öz eleştiri, öz güven, öz saygı, sorumluluk, sosyal gelişim, yetenek, yeterlilik, zaman yönetimi vb.
9	Bilim ve Teknoloji	bilim insanları, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, etik, girişimcilik, haberleşme, hayal gücü, iletişim, keşif ve icatlar, matematik okuryazarlığı, merak duygusu, olay, olgu, patent, sosyal medya, tasarım, teknoloji, telif, ulaşım, yenilikçilik vb.
10	Sağlık ve Spor	adil oyun, beden eğitimi, beden sağlığı, beslenme, centilmenlik, dengeli beslenme, hareketlilik, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, ilk yardım, öz bakım, ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlık
11	Zaman ve Mekân	çevremiz, evimiz, geçmiş şimdi gelecek, gezginler, odamız, okulumuz, şehirler, sınıfımız, ülkeler vb. “

Türkçe Dersi Öğretim Programına göre, eğitim sistemimiz farklı yetkinliklerle donanmış; çağdaş bilgiye, yeterliliklere ve doğru davranışlara sahip karakterde fert ve vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar. Gerek millî gerek uluslararası donanımları kazandırabilecek nitelikte ders araç gereçleri hazırlanması birinci önceliktir. “Öğrencilerin hem Millî hem de evrensel ölçütlerde; bireysel, toplumsal, akademik ve çalışma hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri rehberleri olan yetkinlikler, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. (TDÖP, 2019). TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemede ve Tablo 2’deki gibi tanımlamaktadır.

Tablo 2. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (Kaynak: TDÖP, 2019, s.5)

Sıra	Yetkinlikler	Tanımları
1	Ana Dilinde İletişim	“Kavram, düşünce, görüş, duyu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yenilikçi bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
2	Yabancı Dillerde İletişim	Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duyu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
3	Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma becerisini içermektedir. Bilimle yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıtla dayalı sonuçlar üretmek amacıyla dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.
4	Dijital Yetkinlik	İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
5	Öğrenmeyi Öğrenme	Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
6	Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve etkin katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
7	İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
8	Kültürel Farkındalık ve İfade	Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yenilikçi bir şekilde ifade edilmesinin önemini takdiridir.”

Bulgular ve Yorum

Çalışmada birinci olarak ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir. İkinci olarak ise ilgili ders kitapları mukayeseli olarak ele alınmıştır. Bu inceleme ve değerlendirmeler neticesinde elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırmamız sonucunda, 5., 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji ile ilgili temaların ve metinlerin oranının yetersiz olduğunu tespit edilmiştir. Bu oran tüm sınıf seviyelerinde ortalama %12,5 civarındadır. Bu durum, metinlerin öğrencinin hayal dünyasını ve bilişsel becerilerini etkilediği düşünüldüğünde çok yetersiz olarak görülmektedir.

Metinlerde yer alan bilimsel ve teknolojik kavramların oranı da oldukça dūřüktür. 5. sınıfta %12,75, 6. sınıfta %12,75, 7. sınıfta %14,55 ve 8. sınıfta %13,5'tir. Bu oranlar, öğrencilere bilimsel süreç ve teknolojik kavramları yeterince tanıtmamaktadır.

Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin de büyük bir kısmı dilbilgisi alanına odaklanmıştır. Bilim ve teknoloji ile ilgili etkinliklerin oranı 5. sınıfta %12,75, 6. sınıfta %14,55, 7. sınıfta %20,3 ve 8. sınıfta %20,3'tür. Bu oranların da artırılması gerekmektedir.

Görsellerin öğrenmeyi destekleyici rolü göz önüne alındığında, bilim ve teknoloji ile ilgili görsellerin azlığı da dikkat çekicidir. 5. sınıfta %13, 6. sınıfta %7,69, 7. sınıfta %10,3 ve 8. sınıfta %17,7'dir. Yine bu oranlar ve görseller öğrenme becerilerini geliştirmek için yeterli değildir.

Hazırlık çalışmaları, öğrencinin derste işlenecek konulara önceden hazırlanmasını ve ders içeriğine katkıda bulunmasını sağlar. Bu çalışmalarda yer alan bilimsel ve teknolojik kavramların oranı da 5. sınıfta %13,23, 6. sınıfta %12,85, 7. sınıfta %20,3 ve 8. sınıfta %13,5'tir. Bu oranların da artırılması, öğrencilerin bilim ve teknolojiye ilgisini ve becerilerini geliştirmeye katkıda bulunacaktır.

Değerlendirme çalışmaları, öğrencilerin tema sonlarında öğrenmelerini değerlendirdikleri ve sonraki temaya hazırlık yaptıkları bir alandır. Burada yer alan etkinliklerde bilim ve teknolojiye 5. sınıfta %7,5, 6. sınıfta %21,15, 7. sınıfta %13,5 ve 8. sınıfta %18,75 oranında yer verilmiştir. Bu oranların da artırılması ve dilbilgisi alanına odaklanmanın yerine, bilim ve teknolojiye daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.

Bilimsel ve teknolojik kavramlara en çok 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer verildiği görülmüştür. 5. ve 7. Sınıflar Türkçe ders kitaplarında da yine yüksek ölçüde bu içeriklere yer verilmesine rağmen 6. sınıflarda bu seviyenin bir hayli düşük olduğu belirlenmiştir. Bilim ve Teknoloji temalarında ilgili kavramların kullanılma oranı %40,25 iken diğer temalarda sadece %4,99 oranında tespit edilmiştir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin temalar ve yetkinliklere göre genel değerlendirmesi yapıldığında teknolojik kavramların temalarda birbirine nispeten yakın dağıldıkları, en çok Zaman ve Mekân, en az ise Okuma Kültürü teması ile ilgili metinlere yer verildiği görülmektedir. Bilim, Teknoloji ve Dijital yetkinlik ile ilgili toplam yirmi bir metin yer almaktadır. Yetkinliklerin en çok Sosyal ve Vatandaşlıkla ilgili olduğu, Yabancı Dillerle İletişim yetkinliğine çok az yer verildiği görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik ağırlıklı konulara yeterince yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca, Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin söz varlığının da yine bilimsel ve teknolojik kavramlardan açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Buna binaen söz konusu ders kitaplarında yer alan temaların, metinlerin, etkinliklerin, görsellerin ve değerlendirme çalışmalarının bilim ve teknoloji ile ilgili içeriklerinin artırılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada, Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji kavramlarının nasıl yer aldığı araştırılmıştır. Bu amaçla, Millî Eğitim Bakanlığının Temalar ve Temel Yeterlilik Çerçevesine göre dört kitap değerlendirilmiş ve řu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkçe ders kitaplarının temalarında bilim ve teknolojiye ait söz varlığı yeterli değildir.
2. Hazırlık çalışmaları, bilim ve teknoloji kavramlarını ön öğrenme olarak kullanmamaktadır.
3. Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknolojiye yönelik etkinlik sayısı azdır.
4. Türkçe ders kitaplarının değerlendirme çalışmaları, daha çok dil bilgisi alanına odaklanmış olup bilimsel ve teknolojik kavramları pek içermemektedir.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji içerikli metinlerin genel olarak diğer temalardaki metinlerden daha az olduğu tespitinde bulunan Okur'un (2012) araştırması ile örtüştüğü görülmektedir. Kana ve Kiler'in (2021) çalışmalarında ulaştıkları matematiksel ve bilim/teknoloji yetkinlikleri ile dijital yetkinlikler gibi anahtar yetkinliklerine yer verilen etkinliklerin sayısı ve niteliğinin daha fazla geliştirilmesi gerektiği yönündeki bulgular da yine bizim çalışmamızdaki Türkçe ders kitaplarının temalarında bilimsel ve teknolojik sözcüklerin yeterli olmadığı sonucunu desteklemektedir. Yine, Şentürk ve Yazar'ın (2021), teknoloji çağında olunmasına rağmen teknoloji ve bilişimin öğretime pek fazla dâhil edilmediğini ve bilişim unsurlarıyla Türkçe öğretiminin yapılmasına yönelik özel yöntemlerin geliştirilmesi gerektiğini dile getirdiği araştırma da bu yetersizliği ifade eden bir başka çalışmadır.

Çalışma sonuçlarından bir de ortaokul Türkçe ders kitaplarında bilimsel ve teknolojik söz varlığının yetersizliği idi. Bu eksikliğin ileriki zamanlarda öğrencilerin akademik ve teknolojik gelişme ve kendilerini ifade edebilme noktasında büyük sıkıntıya sebep olacağı muhakkaktır. Aynı bağlamda Finlandiya Eğitim Araştırmaları Enstitüsünde (Finnish Institute for Educational Research, 2018)) çalışmalar yapılmış ve Finlandiya eğitim sisteminde kullanılan ders kitaplarının öğrenci merkezli bir yaklaşım sergilemesi gerektiği belirtilerek söz konusu ders araç gereçlerinin öğrencilerin bilimsel kavramları öğrenmelerine yardımcı olduğu ifade edilerek ders araç gereçleri hazırlanırken bu noktanın asla gözden kaçırılmaması hususu ifade edilmiştir.

İngiltere'de (NFER, 2017) yürütülen bir çalışmada millî müfredattaki ders kitaplarına bilimsel yeniliklerin ve kavramların nasıl yansıtıldığını incelenmiş ve bu konuda gerekli titizliğin ve hassasiyetin gösterilmesinin gereğinden bahsedilmiştir. Bu fikir de çalışmamızda bilimsel kavramlara ders kitaplarında daha çok yer verilmesi gerektiğine yönelik görüşü desteklemektedir. Yine Rusya'daki Eğitim Stratejisi Enstitüsünün (Institute for Strategy in Education, 2019) yaptığı çalışmalarda, Rus eğitim sisteminde her öğretim seviyesindeki ders kitaplarının bilimsel okuryazarlığı teşvik edecek metinler seçme konusunda titizlikle çalışıldığı ifade edildiği ve özellikle ortaöğretim seviyesindeki ders araç gereçlerinin hazırlanmasında çok daha dikkatle çalışıldığı ifade edilmiştir. Bu tespit ve değerlendirmeler de çalışmamızda ortaya çıkan sonuçlarla örtüşmektedir.

Çalışmamızda Türkçe ders kitaplarının tamamında, seçmeli temalardan biri olan Bilim ve Teknoloji temasının bulunduğu görülmüştür. Temalarda genel olarak teknolojinin olumlu yönleri üzerinde durulduğu ancak bazı bölümlerde teknolojinin olumsuz etkilerinin de ele alındığı gözlemlenmiştir. Bu temalarda yoğun olarak işlenen teknolojik kavramlara diğer temalarda ise bazen çok az rastlanırken bazen hiç rastlanılmamıştır. Çelik (2023), de çalışmasında Türkçe ders kitaplarını bilimsellik ilkelerine uygunluk, metin içeren görsellerdeki bilgiler, alıntılarının kullanımı, soru yazım ilkelerine uygunluk ve ölçünlü bölümlere uygunluk bağlamlarında incelemiştir. Araştırma sonucunda, ders kitaplarının genel olarak bilimsel yeterlilik ölçütlerine uygun olduğu, ancak bazı eksiklikler ve hataların da mevcut olduğunu tespit etmiştir. Bu tespitler de çalışmamızdaki sonuçlarla örtüşmektedir.

Araştırmamızda kullandığımız dört adet Türkçe ders kitabının incelenmesi sonucunda, bilimsel ve teknolojik kavramlara yer veren sadece dört tema tespit edilmiştir. Bunlar da Bilim ve Teknoloji, Okuma Kültürü, İletişim, Sağlık ve Spor temalarıdır. Toplam otuz iki tema içinde yer bulma oranının %12,5 olduğu görülmüştür. Bilimsel ve teknolojik kavramların en sık kullanıldığı temalarda bu oran %40,25'tir. Ancak diğer temalarda bilim ve teknolojiye ayrılan alanın oldukça az (%4,99 ortalama) olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin gelişim çağında oldukları göz önüne alındığında, farklı teknolojik kaynaklardan yararlanılarak hazırlanan ders süreçlerinin öğrencilerin söz varlığını artırabileceği düşüncesini desteklemektedir.

İlkokul ve ortaokul sürecinde iyi bir eğitim alınması, özellikle ana dili eğitiminin nitelikli bir şekilde tamamlanması, öğrencilerden daha yüksek başarılar beklenmesine yol açar. Akgün, Özden, Çinicı, Aslan ve Berber (2014) tarafından yapılan araştırma, teknoloji destekli öğretimin bilimsel süreç becerilerini geliştirdiğini ve öğrencilere olumlu katkılar sağladığını göstermiştir. Bilim ve teknolojinin Türkçe öğretimindeki etkisini artırmak için öğrenme ortamları amaca uygun bir şekilde tasarlanmalıdır. Teknolojinin ders kitaplarına dahil edilmesi, öğrencilerin yeni öğrenme alanlarını keşfetmelerine ve kendi öğrenme süreçlerini planlamalarına olanak tanır. Bozlak (2020), teknolojik eğitim malzemelerinin sanat eğitimi ve diğer disiplinlerde öğrencilere kazandırdığı değerleri vurgulayarak, teknoloji kullanımına yönelik öğretmen yetiştirme programlarına eğitici bir dersin eklenmesi gerekliliğine işaret etmiştir.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarının bilimsel ve teknolojik kavramlara daha fazla yer vermesi, bu derse karşı ilgiyi artırırken diğer derslerle de ilişki kurulmasına imkân tanır. Dersler arası ilişkilendirme, eğitim öğretim sürecinin önemli bir unsurdur. Türkçe dersindeki bilimsel ve teknolojik kavramlar Fen Bilimleri dersiyse, Fen Bilimleri dersindeki kavramlar Matematik dersiyse, Matematik dersindeki kavramlar ise Sosyal Bilgiler dersiyse bağlantı kurabilir. Bu şekilde, tüm dersler arasında anlamlı bir bağ kurulmuş olacaktır.

Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak araştırmacılar için;

1. Bilim ve teknoloji ile ilgili hayatımızdaki kavramların, dilimizi zenginleştirmek ve öğrencilerin yeni sözcükler üretmesini sağlamak için çalışmalar yapılması,
2. Bilim ve teknoloji ile ilgili süreli yayınlar, dersi desteklemek için öğrenci ve öğretmenlere sunulması önerilerinde bulunulabilirken uygulayıcılar için ise;

1. Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji kavramlarına daha çok yer ayrılması veya diğer temalar gibi bu konuda da metin ve etkinlik sayısı artırılması,

2. Metin seçimlerinde bilim dünyasının öncü isimleri örneklendirilerek bilim ve teknolojiye lider olacak yeni bilim insanları için bir hedef oluşturulması

önerileri sunulabilir.

Etik Beyan

“Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Bilimsel ve Teknolojik Konulara Yer Verme Yönüyle Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale için etik kurul izni zorunluluğu bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Her bir yazar makalenin son halini okumak ve onaylamak sureti ile makalenin tüm süreçlerinde eşit şekilde görev sahibidirler.

Çatışma Beyanı

Yazarların çalışma süresince herhangi bir kurum veya kişi ile bir çıkar çatışması yoktur.

Not

Bu çalışma, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde 12 Mayıs 2023 tarihinde tamamlanan “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Bilim ve Teknolojiye Yer Verme Yönüyle Değerlendirilmesi” başlıklı Yüksek Lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır.

Kaynakça

- Akgün, A., Özden, M., Çinici, A., Aslan, A. ve Berber S. (1995). Teknoloji destekli öğretimin bilimsel süreç becerilerine ve akademik başarıya etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 27-46. <https://doi.org/10.17755/esosder.97729>
- Akın, E., Akın, İ. ve Bilgin, E. (2024). Dijital okuryazarlığın Türkçe eğitimindeki yeri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 52-65. doi:10.33206/mjss.1302575
- Akpınar, B. ve Akyıldız, T. Y. (2022). Yeni eğitim ekosistemi olarak metaversal öğretim. *Journal of History School*, 15(LVI), 873-895. DOI: 10.29228/joh.56881
- Avcı, N. ve Topçu, D. (2021). Sosyal medya, dil ve edebiyat. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 5-26. <https://doi.org/10.20493/birtop.860619>
- Aypay, A. ve Özdemir, M. (2021). Güncel eğilimlerden hareketle gelecek eğitim politikalarına yönelik çıkarımlar. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 27-49. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.816609>
- Bacanak, A., Karamustafaoglu, O. ve Köse, S. (2003). Yeni bir bakış: eğitimde teknoloji okuryazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 191-196. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11129/133104>
- Bal, E. (2017). Teknoloji çağında cep telefonu kullanım alışkanlıkları ve motivasyonlar: Selçuk üniversitesi öğrencileri üzerine bir inceleme. *Humanities Sciences*, 12(3), 112-132. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/322635>
- Boujaoude, S., ve Nouredine, R. (2020). Analysis of science textbooks as cultural supportive tools: The case of Arab countries. *International Journal of Science Education*, 42(7), 1108-1123. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09500693.2020.1748252>
- Bozlak, B. (2020). *Bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanat eğitimi ve malzemelerinin gelişimi* (Tez no. 653038) [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Calado, F. M., Scharfenberg, F. J., ve Bogner, F. X. (2015). To what extent do biology textbooks contribute to scientific literacy? Criteria for analyzing science-technology-society-environment issues. *Education Sciences*, 5(4), 255-280. <https://www.mdpi.com/2227-7102/5/4/255>
- Calado, F. M., ve Bogner, F. X. (2013). A reflection on distorted views of science and technology in science textbooks as obstacles to the improvement of students' scientific literacy. *European Journal of Educational Research*, 2(2), 51-68. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.2.2.51>
- Chiappetta, E. L., ve Fillman, D. A. (2007). Analysis of five high school biology textbooks used in the United States for inclusion of the nature of science. *International Journal of Science Education*, 29(15), 1847-1868. <https://doi.org/10.1080/09500690601159407>
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 1-12. <https://dergipark.org.tr/en/pub/erusosbilder/issue/23762/253280>

- Çelik, T. (2024). Türkçe ders kitaplarının bilimsel yeterlik ölçütlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 6(2), 237-255. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijotfl/issue/82646/1372734>
- Çiftçi, S., Yayla, A., & Sağlam, A. (2021). 21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 718-734. <https://doi.org/10.29000/rumelide.995863>
- Duran, E. ve Özen, N.E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkegitimdergisi/issue/41487/464125>
- Finnish Institute for Educational Research (2018). <https://ktl.jyu.fi/en>. (Erişim tarihi: 04.01.2024)
- Göçer, A. (2017). Görev temelli öğrenme yönteminin Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanımı, özellikleri ve işlevleri. *International Journal of Language Academy*, 5(2). <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3570>
- Gümüsoğlu, F. (2017). İlköğretim ders kitaplarında bilişim teknolojisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 1587-1598. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sduibfd/issue/53208/707034>
- <https://cyberbullying.org/cyberbullying-statistics-age-gender-sexual-orientation-race> (Erişim tarihi: 12.01.2024)
- <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/slug/kilavuz> (Erişim tarihi: 15.11.2023)
- <https://www.digitalem.com/teknolojik-terimler> (Erişim tarihi: 02.10.2023)
- <https://www.eski.tbd.org.tr/index.php?sayfa=sozluk&mi1> (Erişim tarihi: 12.12.2023)
- <https://www.tdk.com.tr/bilgisayar-terimleri-karsiliklar-kilavuzu> (Erişim tarihi: 12.11.2023)
- <https://www.tdk.gov.tr/icerik/diger-icerikler/tumsozlukler> (Erişim tarihi: 14.11.2023)
- Huang, F. (2023). Examining foreign language teachers' information literacy: do digital nativity, technology training, and fatigue matter? *The Asia-Pacific Education Researcher*, 1-12. DOI: 10.1007/s40299-023-00797-z
- Huang, F., ve Sun, L. (2023). Examining the roles of technology in sustaining language teaching and learning. *Sustainability*, 15(24), 16664 <https://doi.org/10.3390/su152416664>.
- Institute for Strategy in Education (2019). <https://www.instrao.ru/index.htm>. (Erişim tarihi: 12.01.2024)
- Kalkan, A. (2021). *Teknoloji bağımlılığı ve bilinçli medya kullanımı*. Ensar Neşriyat.
- Kana, F. ve Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 741-755. <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/62851/953813>
- Kanath, F. ve Çekici, Y.E. (2013). Türkçe öğretiminde disiplinler arası olanaklar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 223-234. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17383/181608>
- Karasar, Ş., (2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri, internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology Dergisi*, 3(4). 1303-6521. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17383/181608>
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejedus/issue/55652/704716>
- Korkmaz, Z. (2002). Türk diline gönül verenler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-11. <https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/2628>
- Köksal, A. (1981). *Bilişim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurtoğlu E.M. ve Uslupehlivan, E. (2020). Eğitimde teknoloji kullanımının bugünü ve geleceğine ilişkin öğretmen adaylarının düşüncelerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 109-126. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1171098>
- Maden, S., Maden, A., ve Banaz, E. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 685-698. <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/61908624/FR1Qe20200127-98755-2j04eg-libre.pdf>
- Morris, H. (2014). Socioscientific issues and multidisciplinary in school science textbooks. *International Journal of Science Education*, 36(7), 1137-1158. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09500693.2013.848493>
- NFER (2017). *Independent evaluation of the literacy octopus suggests more effective ways for research evidence to impact classroom practice and pupil outcomes*. <https://www.nfer.ac.uk/press-releases/independent>. (Erişim tarihi: 14.01.2024)
- Okan, B., ve Kaya, E. (2023). Exploring the inclusion of the nature of science in Turkish middle school science textbooks. *Science & Education*, 32(5), 1515-1535. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11191-022-00371-x>
- Okur, A. (2012). Türkçe ders kitaplarında bilim ve teknoloji. *Turkish Studies Dergisi*, 7(4), 2413-2429. <https://www.researchgate.net/profile/Alpaslan-Okur/publication>
- Özdemir, O. (2017). Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımı ve bir web uygulaması örneği. *Turkish Studies Dergisi*, 12(4), 427-444. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11283>
- Öztürk, A. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde bilişim teknolojileri bağımlılığı. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 195-219. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.903612>
- Pehlivanlı, B. ve Kayadibi, N. (2022). Dijital okuryazarlık bağlamında ortaokul Türkçe ders kitapları. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 182-197. <https://ankad.org/index.php/Ankad/article/view/135>
- Rzayeva, S. (2018). Küreselleşme kapsamında iletişim teknolojileri ve somut olmayan kültürel miras ilişkisi. *Asya Studies*, 5(5), 45-55. DOI: 10.31455/asya.416771
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>

- Sergiadis, A. D., Smith, P., ve Uddin, M. M. (2024). How equitable, diverse, and inclusive are open educational resources and other affordable course materials? *College & Research Libraries*, 85(1), 44. <https://doi.org/10.5860/crl.85.1.44>
- Sevim, O. ve Sayır, M. F. (2017). Türkçe derslerinde akıllı tahtayla yapılan konuşma becerisi etkinliklerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(8), 160-172. <https://dergipark.org.tr/en/pub/goputeb/issue/34591/382206>
- Şenel, A., & Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/296526>
- Şentürk C. ve Yazar, İ. (2021). Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education Dergisi*, 10(4), 258-276. <https://ijtase.net/index.php/ijtase/article/view/4>
- Tanrıkulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416. https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=EBA
- Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) (2019). Erişim adresi <http://mufredat.meb.gov.tr>.
- Türkel, A. (2012). Dinleme eğitimine ilişkin teknikler ve değerlendirmeleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 128-141. <https://dergipark.org.tr/en/pub/deubefd/issue/25115/265157>
- Uçgun, D. (2014). *Tarihî süreç içerisinde Türkçe öğretim programları ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi, Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Science and technology are integral parts of human life, and their impact has increased significantly in today's world. These advancements have deeply influenced education, which has had to renew itself in parallel with technological innovations. Particularly, the opportunities provided by the internet and distance learning systems have accelerated this transformation. However, it is important to use technology correctly and in balance, as it can otherwise be harmful. The use of technology in education facilitates teachers and enhances students' interest, thereby reinforcing learning. Countries continually update their education systems according to new technological features to remain competitive in this field. Textbooks are essential resources in Turkish language classes and should assist students in improving their language skills. The interaction between technology and language is a worthwhile subject of study, and more research is needed in this area. Bacanak, Karamustafaoğlu, and Köse (2003) explained the concept of technological literacy and emphasized the need for society to understand technology. Karasar (2004) stated that developments in communication technologies require changes in the education system. Okur (2012) expressed that Turkish language textbooks lack sufficient content related to science and technology. Kanatlı and Çekici (2013) emphasized the importance of the relationship between Turkish and Science/Technology courses. Özdemir (2017) addressed the impact of technology on language teaching. Sevim and Sayır (2017) noted the benefits of teachers' use of smart boards. Gümüşoğlu (2017) highlighted the insufficient use of information technologies in textbooks. Tanrıkulu (2017) revealed deficiencies in EBA (Education Informatics Network) content. Maden, Banaz, and Maden (2018) stated that textbooks do not sufficiently develop digital literacy skills. Duran and Özen (2018) expressed the need for teachers to make greater use of technological opportunities. Kurtoğlu Erden and Uslupehlivan (2020) stated that prospective teachers have a positive attitude towards using technology. Şentürk and Yazar (2021) advocated for more use of computer elements in Turkish teaching. Kana and Kiler (2021) found that textbooks are suitable for key competencies but have shortcomings. Pehlivanlı and Kayadibi (2022) stated that textbooks do not sufficiently develop digital literacy skills. Çelik (2023) found that textbooks adhere to the principle of scientificity but have some deficiencies. Akın, Bilgin, and Akın (2024) emphasized the importance of digital literacy for education, work, and social life. This study aims to examine the frequency and quality of scientific and technological topics in Turkish textbooks used in middle schools. The selected textbooks were approved by the Ministry of National Education and have been used for five years. The research aims to determine the number, proportion, and suitability of scientific and technological concepts in these textbooks. In the study, Turkish textbooks approved by the Ministry of National Education and considered to have rich vocabulary were examined. Texts, preparatory studies, activities, and visuals in the 5th, 6th, 7th, and 8th-grade textbooks were analyzed in terms of scientific and technological concepts through document analysis. The content analysis method was used in this analysis, which involves classifying, summarizing, and interpreting data. Technology is a tool used to improve human life. However, the widespread use of technology can weaken the defense of languages against external influences. Preserving and developing language is important. In primary education, Turkish language education programs should be made compatible with technology. Good education expects higher success, especially from students who have received education in their mother tongue. Technology-

supported teaching enhances scientific process skills. Scientific and technological concepts should be more prevalent in Turkish lessons and should be linked with other subjects. In this study, the inclusion of scientific and technological concepts in Turkish textbooks has been investigated. For this purpose, four books have been evaluated according to the Ministry of National Education's Themes and Basic Competencies Framework, and the following conclusions have been reached: The themes of Turkish textbooks do not have sufficient scientific and technological vocabulary. Preparatory studies do not use scientific and technological concepts as pre-learning. The number of activities related to science and technology in Turkish textbooks is low. Assessment studies in Turkish textbooks mainly focus on grammar and therefore do not include many scientific and technological concepts. The evaluations reveal that in all Turkish textbooks, there is a theme of Science and Technology, which is one of the elective themes. While generally focusing on the positive aspects of technology, some sections also address the negative impacts of technology. While technological concepts are extensively covered in these themes, they are rarely found or even absent in other themes. Upon examining the four Turkish textbooks used in our research, only four themes including scientific and technological concepts were identified. These are Science and Technology, Reading Culture, Communication, Health, and Sports themes. It was observed that the rate of inclusion among a total of thirty-two themes is 12.5%. In themes where scientific and technological concepts are most frequently used, this rate is 40.25%. However, in other themes, the allocated space for science and technology is quite low (average 4.99%). Considering that students are in their developmental stages, it supports the idea that lesson plans prepared using different technological resources could enhance students' vocabulary. Based on the results of the study, the following recommendations can be made: More space can be allocated to scientific and technological concepts in Turkish textbooks, or the number of texts and activities on this topic can be increased similar to other themes. Periodicals related to science and technology can be provided to students and teachers to support the lesson. Studies can be conducted to enrich our language with the concepts related to science and technology in our lives and to enable students to derive new words. Similar themed contents and competencies can be combined to give more emphasis to science and technology. Vision can be created for future scientists by exemplifying leading figures in the scientific world in text selections, thereby encouraging leadership in science and technology.